

דמאי פרק ה'

... 2/3 פה .

3/4/2

- סדר הפרשת תרו"מ מדמאי באופן הקצר ביותר שאפשר.
כיון: א. שתרומה גדולה א"צ להפריש כי בזה לא נחשדו.
ב. מעשר ראשון של דמאי אין חיוב נתינה ללוי ואין איסור אכילה.
ולכן קובע מקום היכן יחולו ואומר הנוסח שבמתני'.
- א. * הנחתום הוא המוכר במידה גסה ולכן אינו מעשר דמאי כלל.

•

- א. נוטל – לאו דוקא אלא קובע מקום היכן הם.
תרו"מ – הינו אחד ממאה ועוד א' מ-48 שהוא שיעור הפרשת חלה.
ותחילה קובע הא' ממאה למעשר ושאר ט' כמוהו סמוך לו (שעדין לא הפרישו) ואותו א' ממאה הוא התרו"מ. נמצא שהפריש מעשר ראשון אך משאירו אצלו ואינו נותנו. דהמע"ה. ומעשר שני נמי קובע לו מקום ומחלל המעות.
- ב. משנה זו אינה בדמאי אלא במעשר ודאי שחייב אף בתרומה גדולה. ובירושלמי מעמיד המשנה בלוי שאינו חייב בנתינת המעשר ויכול לאכלו בעצמו רק חייב ליתן התרו"מ לכהן (יש עוד תירוצים איך להעמיד המשנה מדוע אינו מוציא את המעשר ראשון). ולכן מפריש שלוש, דהיינו אחד מחמישים לתרומה גדולה ואחד ממאה לתרו"מ, ואח"כ קובע את מקומו של התרו"מ שלא יהיה תרומה גדולה שהרי אין לה שיעור ושלא יחול גם על החלק הזה שהפריש בצד ולכן אומר הא' ממאה ישאר חולין והשאר יהיו תרומה גדולה.
והשאר כדלעיל.
- ואם רוצה להפריש עם זה גם חלה צריך להפריש בתחילה +5 (דהיינו אחר שהורדנו מהמאה 3 נמצא א' מ-48 הוא 2 ומשהו) ואז יאמר ג"כ והשאר חלה.

... פה - X .

3/4/2

- המוכרים ממקורות שונים כיון שדמאי הוא ספק א"א להשוות הספיקות דשמא אחד עישר והשני לא עישר א"כ א"א להפריש מזה על זה.
ומפרש היכן יש מקום לחששות כאלו והיכן לא.
- ג. נחתום קונה החיטה ומיצר ממנה לחם ונחלקו ר"מ ור' יהודה אם יש לחוש שקנה מכמה מוכרים או לא. ובאותו היום לכו"ע הכל ממקור אחד ובשני ימים ר"מ אינו חושש ור' יהודה חושש.

•

* הנחתום דלעיל פרק ב' הוא המוכר במידה דקה וחייב לעשר מפני שמרויח היטב, וגם מפני התינוקות שקונים אצלו ואינם מעשרים לעצמם.

חמה על צוננת – למרות שזו עדיפה מזו בדמאי הקלו להפריש אף משאינו יפה על היפה (כיון שבטבל ודאי ג"כ חל בדיעבד).

וטפוסין הרבה – החידוש שלא נחשב שכל לחם מצורה אחרת נעשה מחיטה ממקום אחר. ור"ש מסכים, שלמעשה אכן יש חשש כר' יהודה אך לחלה אין הבדל ומי שלא הפריש אתמול לא הפריש גם היום.

ד. פלטר הוא מוכר לחם הקונה מהנחתום ומוכר ללקוחות. ונחלקו אם יש לחוש שקונה מכמה נחתומין או שהכל מאותו נחתום.

מנפול הוא סיטונאי לחם הקונה מכל הנחתומין – כל הפלטרין, ושם ודאי חיבים לעשר מכל טפוס בפני עצמו. (מנפול מלשן מונופול שיש לו בלעדיות על הספקת לחם תפא"י)

ה. העני שמקבל מבתים הרבה ודאי שיש לחוש שכ"א מצבו אחרת אבל חמרים וגרורות כיון שאפשר לדרסם ולערבבם היטב נחשב כאילו נבלל – ויש בילה לענין זה גם ביבש משום שהקלו בדמאי רא"ש ורע"א – ויכול להפריש ממקום אחד ונחשב כאילו הפריש מכל חלק שבו. אבל כשמתנה אחת היתה מרובה אמרינן שכל דפריש מרובא פריש ומסתמא נטל מההוא שהיה רוב ונמצא שלא הפריש מהמיעוט כראוי לו.

(הרמב"ם פירש טעם אחר: שאם א' נותן מתנה מרובה מסתמא אדם נדיב הוא וממילא גם הפריש מעשרותיו כראוי והגר"א כ' להיפך דכל ההיתר הוא במתנה מרובה שטורח להפריש מכ"א ואחד אבל במתנה מועטת שיכול להפריש בקל מכא"א לא הקלו).

ו. הלוקח מסיטון – שקונה ממגדלים רבים – כיון שקנה בזמן אחר אינו ודאי שהוא ממקור אחד אך נאמן הסיטון לומר שהוא ממקור אחד.

ז. בעל הבית שמוכר מגידולי עצמו דין כל פירותיו שוה שאם אינו מעשר הכל אינו מעושר ואם מעושר הכל מעושר. אבל כשמוכר בשוק אם מוכר מגינות אחרות דינו כסיטון.

· נהו ÷ 2/3

3/4/2

הרוצה לעשר צריך לבדוק שיהיו כל הפירות מדרגת חיוב שוה אבל כשאחד מדרגת חיוב שונה, יכול להיות: א. שיעשר מהחיוב על הפטור – ואז המעשר הוא המקולקל שאינו מעושר והכהן א"י לאכלו. ב. שיעשר מהפטור על החיוב – ואז מה שנקבע עליו שם תרומה חייב להנתן לכהן מגזירת חז"ל והפירות חייבים במעשר כבתחילה.

ג. בספק - ואז יצטרכו להביא טבל ודאי ממקו"א ולעשר על עצמו וגם על הפירות הללו יחד ורק כך יהיו מתוקנים.

ח. טבל ודאי – ודאי שאפשר לעשר מזה על זה. רק שאסור למכור לכתחילה טבל ודאי רק לכאלו המוכרחים טבל ודאי כדלעיל, וגם זה רק לת"ח ולא לעם הארץ.

ט. הגוי – מתני' כמ"ד אין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר – להלכה לא נפסק כך – לכן אפשר להפריש משל ישראל עליו ולהיפך.

הכותי - לרבנן ודאי אינו מעושר אך ר"א חושש שאינו מפריש מעשרות על מה שמוכר שאינו חושש לדין לפני עיור, אך לעצמו מפריש. ולכן יש חשש שמא בתחילה לקטם לעצמו ואח"כ נמלך למכרם

וא"כ שמא כבר עישרם ולכן אפשר להפריש עליו אך לא משלו על של ישראל, ואף לא על של כותי אחר (לבסוף עשו את הכותים כגויים גמורים לכל דבר).

י. עציץ שאינו נקוב חייב רק מדרבנן. ולכן אם הפריש ממנו על הנקוב או על הגדל בארץ ולא ניתקנו הפירות אך מה שכבר הפריש חייב ליתן לכהן שלא יבואו לזלזל בדבר שנקרא עליו שם תרומה (אך הכהן אינו חייב להפריש עליה כיון שמדאורייתא אינה חייבת לא גזרו בה). אבל כשהפריש מהנקוב על שאינו נקוב שהוא מחיוב על הפטור חל שם תרומה אך הכהן חייב להפריש ממנה תרו"מ.

יא. מדמאי על הודאי לא נפטר הודאי אך הדמאי הוי תרומה וניתן לכהן ואי"צ להפריש עליו תרומות ומעשרות כיון שרוב עמי הארץ מעשרין.

מודאי על הדמאי, שמא הוי מהחויב על הפטור ולכן הוי תרומה אך הכהן צריך להפריש ממנה תרומה ומעשר כדלעיל.